

*Dr. Karsai Krisztina*²

Megnyitó

Miniszter Urak! Kedves vendégeink! Hölgyeim és Uraim!

Hatvan évvel ezelőtt a mai nap, március 23. szombatra esett. Már mindenki nagyon készülődött. Államfők és meghatározó államférfiak Belgiumban, Hollandiában, Luxemburgban, Németországban, Olaszországban és Franciaországban – úgy lehet – tanácstalanul álldogáltak gardrójbaik előtt sötét öltönyeiket válogatva, vagy egy különleges darab kiválasztását tanácskozták hitvesükkel, vagy már éppen – az esős Rómára is készülve – bőröndjeiket csomagolták, esetleg utolsó simításokat végeztek beszédjükön... hiszen mindannyian tudták, különlegesen fontos esemény részesei lesznek a hétfői napon Rómában: aláírják az Európai Gazdasági Közösség megalapításáról szóló szerződést. A szerződést, ami Európa jövőjének biztosítója, a papírra vetett vízió, ami már nem megfoghatatlan álmom, hanem megvalósítandó terv. Európa népeinek és országainak egységbe kovácsolása, a „bizalmon alapuló politika” (Konrad Adenauer) és egymáshoz (értsük államok egymáshoz) való – addigi európai hagyományoktól eltérő – „új típusú kapcsolatrendszer” (Jean Monnet) valóságos jövővé vált e szerződéssel, különösen az 1950-ben létrehozott Európai Szén- és Acélközösség

² Jean Monnet professzor, oktatási rektorhelyettes, Szegedi Tudományegyetem

jótékony hatásainak és kedvező következményeinek megtapasztalásával, az azóta eltelt néhány évben. Fontos volt az első lépés, amikor 1950-ben elsősorban Jean Monnet, Paul-Henri Spaak, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi és Robert Schuman meghatározó szerepe révén létrejött a szén- és acéllégió, s a politikusok olyat alkottak, amire nem volt még példa a világtörténelemben. Emiatt persze nem volt ez más, mint „ugrás az ismeretlenbe” (Robert Schuman) a helyesen vizionált jövő tudatában.

Ettől még persze az európai integráció nem mesterterv alapján elkészülve gördült le a politikai ideák futószalagjáról és állt rá a jól kiszámítható, dinamikus fejlődési ív pályára. Úgy is lehet mondani, hogy az alapító atyák kaput kovácsoltak, sőt, inkább dimenziókaput nyitottak az együttműködés és az államok közötti bizalom univerzumába – az európai államok ebbe belépve maguk hozták létre az együttműködés valóságát, hiszen a szerződés szűkszavú, igaz, teljesen új intézményrendszert teremtő szövegét az államoknak és az alapítókat követő politikusi-szakemberi generációknak kellett élettel, lelkesedéssel és nyilván működéssel feltölteni. A béke, a bizalom és az emberek jóléte érdekében. A terv fogalomrendszerében nem értelmezhető az időmúlás vagy mondjuk a „lejáró szavatosság”, mivel a békéről, az államok közötti bizalomról és az emberek jólétéről vallott felfogás mindig időszerű. A hatvanéves évforduló ezért leginkább arra jó alkalom, hogy ismét felismerjük a nagyszerűségét az európai integrációnak, hogy rácsodálkozunk az életünket könnyebbé és jobbá tevő vívmányokra, amelyek csakis ebben a keretrendszerben váltak és válhattak valósággá, és hogy béke van hatvan éve. Paul-Henri Spaak ki is mondta: „azt kérem, hogy csináljunk forradalmat, de olyan nagy hatásút, hogy más forradalmakra már soha többé ne legyen szükség”.

S biztos vagyok benne, hogy például az Erasmusról, az euróról, az Európai Ügyészségről, Schengenről való gondolkodásunkban a legritkább esetben jelenik meg a forradalom mint asszociáció, de mindannyian tudjuk, hogy újszerűségünkben, a régítől vagy bármilyen mástól való

markáns különbségükben és hatásukban forradalmi jelentőségűek ezek is egytől egyig és még számos más vívmány is.

Álljunk meg tehát egy pillanatra és vegyük észre: a béke, a bizalom és a jólét érdekében indult el az egész folyamat, ezen munkálkodnak a politikusok és a szakértők is, és persze mindannyian élvezzük az áldását ennek az univerzumnak. Az elmúlt hatvan évben. Minden egyes nap. Igaz, igaz – mi nem voltunk ott. A Népszabadság ugyan beszámolt róla, díszítőelemnek végül is elment. Valóban, a BBC is csak junior tudósítót küldött és a Telegraph is csak a nyolcadik oldalon tudósított az eseményről, de nekünk eszünkbe se jutott, hogy ott lehetnénk... Vagyis dehogy nem, és nagyon is. Éppen öt hónappal előtte különösen, azonban 1957 tavaszára az álmvilágba száműzték az ilyenfajta gondolatokat. Nem voltunk ott, így nem éreztük meg a hullámvölgyeket és nehézségeket, nem éltük meg a dinamikusabb periódusokat, nem szereztünk tapasztalást a közös teremtésben, a krízisek együttes megoldásában. Nem dolgoztunk meg érte. Igazság szerint akkor érkeztünk meg, amikor már a nehezén túl voltak... Legalábbis abban az értelemben, hogy a forradalmi gondolat akkorra már működő mechanizmusokká alakult, a működőképes rendszer pedig mind az államok, mind az individuumok mindennapi életének szerves részévé vált. Ettől még azonban alapvető a tétel, hogy éppen a mesterterv szükségszerű hiánya és a világ újabb kihívásai követelik meg a folyamatos megújulást és az adaptív környezetet az uniós felépítménytől is. Az az érzés, hogy éppen most változik minden, helytálló, de nem a csüggedésre vagy székszisre kell, hogy okot adjon, hanem annak felismerésére, hogy ez a valódi természete az integrációnak. Új kihívásoknál – vagy nevezzük kríziseknek – soha nem maradhatott a közösség a korábbi megoldásnál, mindig újat kellett teremteni. Nincs ez máshogy ma sem, a problémák, a kihívások persze újak, mások, de most is ugyanaz történik, mint a korábbi kríziseknél: új megoldásokat találunk és továbblépünk. Közben pedig történelmet írunk. Schuman mindig azt hangoztatta, hogy a kelet-európai államok is részei lesznek a közösségnek. Politikustársai nem osztották

véleményét, de mi magunk sem hittük volna el, hogy ez megtörténhet. Viszont tizenhárom éve már mi is ott vagyunk, vagyis Európa itt van velünk – most már ki tudjuk venni a részünket a közös munkálkodásból és a történelem írásából.

Az idei évforduló arra is alkalmat ad, hogy arra is koccintsunk, amivel mi magunk járulunk hozzá az uniós gondolat valóra váltásához: tíz évvel ezelőtt ekkor nyitotta meg kapuit a Europe Direct Szeged – akkor egyetlenként egyetemi közegben, egyetemi egységként. Az Európai Bizottság kommunikációs hálózatának tagjaként a Europe Direct információt szolgáltat, érzékenyít, megismertet. Szakmai konferenciákat – mint ez a mai is –, Integrációs Klub üléseket és más rendezvényeket (EU-tanórák, Európa Napok, tanulmányi és játékos vetélkedők formájában) szervez, kialakítja és megerősíti a tudást az uniós integrációról, értékekről és vívmányokról, ezeken keresztül láttatja a polgárokkal az európai jelenkori – általuk is alakított – történelem mikro- és makroképeit.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Van mit ünnepelni hát nekünk is. Hiszem, hogy a béke, a bizalom és az általános jólét érdekében való munkálkodásunk erősíti az egységet és képesek leszünk mi is – ahogy az elmúlt hatvan év generációi is – hozzátenni egy-egy építőkövét ehhez a műhöz. Felelősségünk felismerni az integráció természetét és mindig változó és alkalmazkodó jelenét, felelősségünk nem elfelejteni a kezdeteket és felelősségünk figyelmessé tenni az eddig elvégzett munkára az utánunk jövő generációkat, hogy az elért mindenkori állapot értéket képviseljen és a magától értetődőség annak egyidejű megértésével is együtt járjon, hogy mennyit veszítenénk, ha nem lenne.

Éljünk e felelősséggel mi is, most is – tanácskozzunk hát az elkövetkezendő hatvan évről, az elmúlt hatvan év fényében!

A konferenciát ezennel megnyitom.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!